

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 40.

V Ljubljani, v soboto 7. oktobra 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Novo ministerstvo.

Novo ministerstvo imamo v Avstriji. Sestavilo se je po volji krone in nemških liberalcev preko onih življev, ki na desnici zvesto goje avstrijski patrijotizem. Na čelu ministerstva stoji bivši štajarski cesarski namestnik grof Clary-Aldringen, ki je ob enem poljedelski minister, minister notranjih stvari je postal Körber, predsednik tržaškega nadsodišča Kindinger je postal pravosodni minister, ministrski svetnik Chlendorfski je imenovan galskim ministrom, naučni minister je sekcijški šef Hartel, sekcijški šef Stibral je trgovinski minister in sekcijški načelnik Kniazolucki ima v rokah finančni portfelj. Odstopivši ministri so dobili visoke redove.

Svoje mnenje o uradniškem ministerstvu smo povedali že zadnjič. Avstrija se srečno vlada. Nemci so s svojimi mislimi in dejanji že deloma v „Reichu“, sedaj se hoče poskušati tudi patrijotizem avstrijskih Slovanov. Vidi se, da „zistem“ želi, da bi šli nekateri Slovani v opozicijo, ker bi se potem tem lažje pričela tista zlata doba, ko je nemški liberalizem brez ugovora od zgoraj pritiskal Slovane na steno. In vendar bodo Slovani skoro gotovo morali stočiti na to pot. Ali kako?

Za opozicijo so sposobni samo Čehi, slovenski poslanci v svojih glasilih priporočajo skrajno zmernost, ker se dobro poznajo. Nekateri Poljaki so pa srečni, ker imajo v ministerstvu dva svoja zastopnika, in bati se je, da prevlada pri njih znana poljska vzajemnost z Nemci. Poljski listi že pisarijo čudne članke, da je namreč politika le kupčija. In nemška katoliška ljudska stranka v desnici? Aparat deluje s vso silo, da jo odtrga od desnice in nemožeče ni, da bomo nekega lepega jutra doživeli čudno konstelacijo državnozborske večine.

Wolf diktira še vedno. Nemški listi so poročali, da se je cesar izjavil, da ni nasproten izvršitvi nemškega binkoštnega programa. Na

podlagi teh vestij se je menda Wolf osmelil in zahteva, da vlada po odpravi jezikovnih naredb mora predložiti jezikovni zakon, ki priznava nemščino kot državni jezik in zavaruje s primernimi naredbami varnost nemškega ozemlja. Za to se baje mora odločno izreči prestolni govor.

Vlada že skoraj dela predpriprave, da ugotovi željam Wolfovcev. Ministerski svet je sklenil na vsak način preklicati jezikovne navedbe, samo za Češko pa namerava izdati jezikovni zakon, katerega bodo skovali nemški politiki, ki ji sedaj dajo svete. Potem bomo Slovenci lahko gledali za ravnopravnostjo, ker utegne zaiti za desetletja. Vlada bode zaključila sedanje zasedanje državnega zbora in sklicala novo zasedanje okoli 18. oktobra. V zbornici bode hud boj za predsedstvo. Vlada računa, da bode do tedaj sedanja večina razbita.

V četrtek in včeraj so bila posvetovanja desniških klubov. Čehi so zahtevali, da se gre v odločno opozicijo, ker je češki narod nepopisno razburjen zaradi odprave jezikovnih naredb. Večina se je izrekla, naj se počaka, da se vidijo dejanja nove vlade. Sklepi se je izjava: „Stranke desnice ostanejo nadalje v zvezi in so pripravljene odločno izvesti svoj program. So se bodo delovale na podlagi ustavno zagotovljene ravnopravnosti narodov na pomirjenje narodnih sporov in bodo vplivale na sestavo ministerstva, ki bode odgovarjalo desnici.“ Včeraj so bili pri Claryju zvezini poslanci: Povše, Ferjančič in Perić. Glavno delo Claryja je, da Čehi osami. Zato bi mu bili sedaj tudi dobri slovenski poslanci in „Slovanska krščansko-narodna zveza“, katero so pri konferencah pred nastopom nove vlade izvestni krogi nečuvno prezirali, jim še živi.

Stranke na desnici bodo v sedanjem položaju morale biti zelo previdne in trdne volje, da si ohranijo politično svojo poštenost in da ne ogojufajo druga druge, vse skupaj pa celega naroda slovanskega v Avstriji. „Proti Nemcem

se ne sme vladati!“ Ta izrek odločilnih krogov je šel zadnje dni po nemškem časopisju. To nam razkriva ves načrt in vse namene. Ob strani čeških zastopnikov morajo poslanci slovenskega naroda težiti po pravičnem jezikovnem zakonu za vso Avstrijo. Stare pravljice o dobrem, očetovskem prijatelju so izgubile veljavo. Nemški energičnosti naj se po robu postavi slovanska energičnost in brezobzirnost, potem pa se bode dobilo tudi pred Slovani v Avstriji potreben respekt.

Z uklonjenimi hrbtišči smo doslej vzgojili mnenje, da Slovani, zaviti v togo patrijotičnost, radi molče in prenašajo, vse, kadar se pokaže „višja želja“. Da, vse prenašamo, ali svojega narodnega ponosa ne prodamo za nobeno ceno. Naše geslo bodi: „Pravico, ali pa — boj!“

Politične in socijalne razmere na Hrvaškem.

VI.

Po nastalem razdoru v stranki prava je nastopila v hrvatskem političnem življenju prava pogubna situacija. Na javnem obzorju so se jeli kazati značilni in na prvi pogled pogubni pojavi. Nasprotniki Hrvatske so si mislili, da je prišel sedaj ugodni čas, da ji vzamó vsako znamenje slobodnega naroda. Naš položaj je bil tak-le: Močna in razširjena stranka prava se je razdvojila, toda oba dela sta se poleg medsebojne borbe bojevala tudi ob enem z obzoraši in tako je vsled naročenega razdora v stranki prava nastopil na Hrvaškem pravi strankarski kaos. In le ta situacija je osmelila liberalno-židovsko peštansko in dunajsko časopisje, da je sprožilo vprašanje o civilnem zakonu na Hrvaškem. A vsak dan večji gospodarski propad naroda in vedno usiljevanje tujcev je našlo v tako strašno zapletenih strankarskih naših razmerah najboljšo oporo. Glede na vse to so začeli protivniki že naprej triumfirati. Klik, ki je po-

Plemeniti Dolničarji.

Mnogo talentiranih in marljivih mož se je porodilo v naši lepi slovenski domovini, ki so pa žal v prejšnjih stoletjih pisali v tujem jeziku in se čutili pionirje germanske ali italijanske prosvete. Še celo, če so pisali latinski, si jih Nemci radi prisvajajo za stebre germanske kulture, ker je bila njih vzgoja večinoma nemška in vsled tega nemško tudi njih občevanje v privatnem življenju. Med te može štejemo ljubljanske Dolničarje, ki so se pozneje pisali „Thal-nitscher von Thalberg“, in sicer so bili to: ljubljanski župan Ivan Krstnik Dolničar, njegova sinova Ivan Gregor in Ivan Anton, ter Ivana Gregorja sin Aleš Žiga.

Ivan Krstnik Dolničar (v kistno knjigo so ga pisali Dolnitscher, pa tudi Dolnizhar) se je porodil v šentpeterskem predmestju v Ljubljani dne 7. junija leta 1620. Njegovemu očetu je bilo ime Gašpar Dolničar in je prišel v Ljubljano najbrže s Posavja, kjer so že v 16. veku bivali Dolničarji, mati je bila pa Katarina, roj. Sovanova. Študiral je Ivan Krstnik v Ljubljani pri jezuitih gimnazijo. Ko je bil

20 let star, je šel na Dunaj in je ondi dobil službo pri dr. Hallerju, prokuratorju dvorne kamore. Prišel je pa že ob letu domov in je poprosil župana Schönleba, da naj mu dá svojo hčer Ano Marijo v zakon. Poroka je bila dne 22. junija l. 1649. Zavlekla se je bila nekaj mesecev, ker je bila nevestina mati mej tem umrla, namreč dne 24. aprila 1649. Nevesta je bila še mlada, rojena je bila dne 13. julija l. 1630.

Ivan Krstnik Dolničar je kmalu prišel v zunanji mestni svet ljubljanski in l. 1654. je postal špitalski podmojster. Nato so ga izvolili v mestni notranji svet, kateremu je načeloval 37 let, l. 1660. je postal mestni nadkamornik, leta 1663. mestni sodnik in leta 1672. župan ljubljanski. Imel je Ivan Krstnik Dolničar 6 otrok, tri sinove in tri hčere. Slavna sta postala dva njegova sinova: Ivan Gregor, ki je bil krščen dne 12. marca 1655, in Ivan Anton, krščen 9. januarja 1662; prvi je postal zgodovinar, drugi pa dekan ljubljanskega kapiteljna. Očeta Ivana Krstnika so tako spoštovali Ljubljancani, da so ga od l. 1672.—1692. osemkrat izvolili za župana. Bil je mož krščanskega duha, velik častilec Matere božje in voditelj imenitni nemški

bratovščini. Vnel je Ljubljancane, da so sezidali cerkev sv. Florijana. Ker si je kot župan pridobil za mesto mnogo zaslug, je cesar Leopold dne 31. decembra 1688 povzdignil njega in vse naslednike v plemeniti stan. Pisati se je začel Ivan Krstnik Thal-nitscher von Thalberg. Njegova plemiška diploma leži v ljubljanskem muzeju. K plemstvu mu je mnogo pripomogel njegov svak, učeni in slavni zgodovinar Ivan Ludovik Schönleben. Soproga Ana mu je umrla dne 29. oktobra l. 1690. Dve leti pozneje so dne 26. oktobra v kapeli sv. Rešnjega Telesa v stolnici poleg soproge Ane položili tudi Ivana Krstnika pl. Dolničarja k večnemu počitku. Privrela je k pogrebu velika množica ljudstva. Nagrobni govor je imel odvetnik deželanske sodnije dr. Casimiri. Ivan Gregor pl. Dolničar je sestavil dolg napis za nagrobni spomenik očetov.

Ivan Gregor pl. Dolničar je obiskoval ljubljansko jezujsko gimnazijo. L. 1673. je studiral na graški jezujski visoki šoli modroslovje. L. 1675. je šel na vseučilišče v Ingolstadt učiti se prava, a doktor obojnega prava je postal v Bologni 11. junija 1679. Izvirna doktorska diploma leži v ljubljanskem muzeju. Potoval je

vzročila v stranki prava razdor, pa je prevzela nalogo, da služi namenom naših nasprotnikov, ker drugače si ne moremo tolmačiti onih gnjusnih in doslej neslišanih napadov na najbolj zaslužne narodne borilce, katere je začel na uprav banditski način obsipati organ dr. Franka.

Med tem so se približale saborske volitve za nadaljnih pet let. Vsak misleči človek na Hrvatskem je vedel, da bode izid teh volitev usodno vplival na našo narodno bodočnost. Javna tajnost je, da je sama vlada na skrivaj trosila vesti o mnogih važnih načrtih, to pa v ta namen, da, še predno jih uradno razglasi, lahko proračuni, kako jih bodo vsprejeli odločilni faktorji. Med temi načrti je bil pred vsem civilni zakon. Mislilo se je, ako ostane opozicija nesložna, da bode mogla vlada tudi proti volji sebi udanih duhovnikov sestaviti sabor, ki bode njo (vlado) podpiral. Razumljivo je, da tu ni bil le civilni zakon, — bilo je tudi več drugih stvari, a pred vsem podaljšanje finančijelne nagodbe, proti čemur ni hotel imeti Hedervary preveč močne opozicije. V tem tako usodnem času torej so nastopili pri nas divji strankarski boji — in s tem je vlada računala; nič bolj, kakor to, pa razkriva značaj razdora v pravaški stranki, da je bilo to delo naših nasprotnikov.

Da se doseže ravnotežje v tej zmedeni situaciji, je bilo treba izvanrednega dogodka. In ta dogodek se je izvršil; sklenila se je defenzivna zveza med stranko prava in neodvisno narodno stranko. Treba je pa razumeti to zvezo. To ni bila nikaka strankarska furija, temveč zveza dveh raznih strank glede nekaterih vprašanj, v katerih sta se morali zjediniti, če se hočeta rešiti. No, ta zveza, imenovana koalirana prava hrvatska opozicija, je šla dalje in na radost hrvatskega naroda je nastopil čas, ko se je neodvisna narodna stranka malone povsem približala programu stranke prava. Obe stranki sta sklenili, da skupno postopata v predstojećih volitvah. Volitveni razglas, v katerem sta naznanjali to združenje hrvatskemu narodu, je prevejal popolnoma pravaški duh. Kasneje je v skupni saborski adresi neodvisna narodna stanka ne samo povsem stopila na temelj hrvat. drž. prava, temveč se je poleg stranke prava odločno izjavila, da, ker ni nagodba v soglasju s tem pravom, tudi ne more biti več podlaga kaki daljni razpravi z Madjari. Ob enem je v zvezi s stranko prava poročala kralju, da hrvatska opozicija ne more sodelovati pri volitvah regnikolarne deputacije za obnovo finančijelne nagodbe, dokler se začasni „status quo“ v državnopravnem oziru ne premeni soglasno z državnim pravom Hrvatske.*)

S to, smemo reči, srečno zvezo je zadan nameram nasprotnikov hud udarec. Velicast-

*) Tukaj moramo opomniti, da se je dal dr. Frank, ki se dela večjega radikalca, kakor složna opozicija, vsejedno voliti v to regnikolarno deputacijo, in da je on sam pri teh volitvah sodeloval.

veni odziv naroda na poziv koalicije je prisilil vlado, da sedaj uradno prekliče vesti o civilnem zakonu, kakor tudi vse drugo, kar se je na tistem pripravljalo, da se odloži na „boljše čase“. Zato so jeli uprav sikati besnosti tisti, ki so se čutili s to strankarsko zvezo zadete. Dunajski in peštanski, pa tudi vladni časopisi našli so veliko psovka za opozicijo, a vse skupaj pa je vender nadkrilil klaverni opozicijski radikalec dr. Frank, ki se je zlasti v tem slučaju pokazal, da je bila pri vsem tem podjetju proti hrv. narodu — njemu poverjena glavna naloga.

Vlada je sicer odstopila od svojih tajnih namenov, vender je bila prisiljena, da porabi proti opoziciji vsa, tudi najskrajnejša sredstva. Volitve so dobile svoje krvavo odelo; opozicijski kandidati so odhajali v zapore, nò, navzlic vsemu temu je podal hrv. narod dokaz izvanrednega odpora. Poslal je v sabor 26 opozicijskih zastopnikov izmed 47 kandidiranih. V politični situaciji je provzročilo to odločen preobrat.

Ne gledé na mnenje skupine je današnja strankarsko politična situacija ta-le: Madjari in Dunaj delajo složno, da imajo v nas vsled naše nesloge svoje podložnike. — Hrvatski narod se proti temu bori ter zahteva za sebe svoje hrvatsko državno pravo. Jedni kakor drugi imajo svoje nasprotnike in svoje pomočnike. Madjarom in Dunaju pomagajo v prvi vrsti „Srbi“ (menda zato, ker so pravoslavni) s svojo nebratsko in uprav bizantinsko politiko. Oni stoje v vladni službi, a ker so „neodvisni“ in „radikalni“, se družijo z naseljenimi Nemci v Slavoniji kakor tudi z Italijani v Dalmaciji. V Bosni, katera pripada Hrvatski po zgodovinskem in naravnem pravu, uganjajo Srbi celo protidržavno politiko v duhu velike srbske države, ki naj bi pogoltnila celo Hrvatsko. Pri tem delu dobivajo pomoči iz same Srbije in pa od nepoučene ter iz verskih vzrokov pristranske Rusije. V Dalmaciji in Istri stoji proti Hrvatstvu italijanska iredenta, katera dobiva kar očitno podporo iz same Italije. Še jednega nenaravnega pomagača imata Dunaj in Pešta v takozvani „čisti stranki prava“, dr. Franka, ki s svojim delom sicer očitno kaže, da je njihov zaveznik, ali, ker je povsem naravno in nikjer dokumentirano, igra ulogo opozicije proti (!) Dunaju in Pešti. Na drugi strani pa stoji narod hrvatski ožje Hrvatske, Bosne, Dalmacije, Istre in Vi, vrli Slovenci. Prvi delajo proti državni misli hrvatski, drugi se za njo zanimljejo in težijo za tem, da se najdejo vsi udje hrvatske domovine pod jednim neodvisnim državnim telom pod prejasno hišo habsburško.

Po dualizmu teži vsa oblast na Dunaju in v Pešti. In ta oblast se ne razteza samo na Hrvatsko in Vas Slovence, temveč tudi na vse ostale slovanske narode avstrijsko-ogerske monarhije. Ti slovanski narodi tvorijo v naši monarhiji ogromno večino in bi bilo torej vsled

tega mnogo bolj naravno, da je hegemonija v njihovih rokah. A naravi slovanski ni prirojeno (in to je nedvojbeno res!), da bi nad drugimi gospodarila, toda nasprotniki Slovanstva divjajo proti nam, češ da je nepravilno, ker zahtevamo za-se ravnopravnost. V tem oziru ne pomaga družega, kakor da se združijo vsi avstrijski Slovani v složno borbo proti svojim napadalcem Pešte in Dunaja. Čim bolj se bode kršila moč Nemcev in Madjarov, tembolj se bodo bližali posamezni slovanski narodi svoji zmagi. — Danes se vrši med Nemci in Čehi prevažen boj. Žalostno dejstvo je, da jeden del Čehov ne nastopa napram Hrvatom, kakor bi moral. Kakor vsem, tako je tudi nam na korist, če zmagajo Čehi, in zato moramo, ne oziraje se na vse drugo, podpirati njihovo borbo. Kar so Čehi za Cislitvanijo, to so Hrvati za Translitvanijo. Čehom je treba pomagati, da zrušijo Dunaj, t. j. njegovo prevlado, a Hrvatom se mora pomagati, da zrušijo hegemonijo Pešte. To pride vsem na korist, ker s tem se zruši dualizem, po čegar smrti mora priti brez dvoma po taki borbi do onega državnega sestava, v katerem bodo mogli Hrvati in Slovenci oživotvoriti svoje državno pravo, Čehi svoje, a Poljaki, Slovaki in Rusini bodo prišli do svoje neodvisne deželne avtonomije. Pokazati je samo treba, da so Slovani sposobni, izvojevati tak boj, in pol zmage je že dosežene. Kakor se zdi, celo nasprotniki verujejo, da se utegne kaj takega zgoditi, in računajo jedino še na nesložno naravo Slovanov, ker jednim nastavljajo pasti (kakor Madjari Čehom), a drugim pošiljajo svoje agente, da jih v strankarski borbi oslabe. Ali bodo sedli Slovani na take limanice?

Izvirni dopisi.

Iz gornjegrajskega okraja, 4. avg.
Deset let je minulo, odkar „pašuje“ v našem okraju na obširnih posestvih ljubljanskih knezoškofov nemški oskrbnik Jože Hofbauer, ki je to postal le po nerazumljivi protekciji srednjestajarskih Nemcev. Zmožnosti za to važno službo pač nima drugih, kakor staro spričevalo iz neke rudarske šole v Ščavnici na Ogerskem, ki je tudi znana bila pod imenom „Pfeifenakademie“. Ta mož s pravo nemško oholostjo in brezobzirnostjo je bil v svoji mladosti v državni službi, v kateri pa ni postal star. Potem je opravljal razne službe, nekaj časa tudi c. kr. pošto, a nikjer ni mogel dolgo časa vstrajati. O posameznih strokah kmetijstva ima toliko pojma, kakor kozel o vrtnarstvu, o čemer bomo prihodnjič govorili. Za danes hočemo ga vestno opisati z verskega in narodnega stališča.

Od škofovega prvega uradnika bi bilo pričakovati, da dano mu škofovo zapoved natančno izpolnjuje ter se vsako nedeljo in praznik vdeleži službe božje. A temu ni tako, saj bi skoraj lahko na prstih seštel dotične dni, kadar on

potem štiri leta po Italiji in si bistril duha v lepi deželi umetnosti in vede. L. 1683. je prišel domov in se je oženil. Vzel je v zakon Marijo Viktorijo pl. Sanethi, ki je bila krščena v Škofji Loki dne 25. decembra 1665. Poroča je bila dne 13. februarja l. 1684. v kapeli Ajmanovega gradu, v katerem je tačas bival loški glavar Lamprizhaim, in ki je danes last deželnega glavarja pl. Detele. Dne 5. avgusta l. 1685. se jima je porodil sin Aleš Žiga. Po smrti svojega očeta je podedoval Ivan Gregor pl. Dolničar hišo na glavnem trgu v Ljubljani. Od sestre Ane Rozalije je kupil pristavo pri Sv. Janezu v predmestju, ob sedanji cesti sv. Petra. Leta 1694. je bil Ivan Gregor izvoljen za pravnega svetovalca ali odvetnika ljubljanskega mesta, kar je bila tačas važna služba na magistratu. L. 1699., dne 27. junija, je umrla soproga Marija Viktorija, stara 34 let, na porodu. Pokopana je bila v stolnici. Udovec se je lotil s posebnim veseljem preiskovanja virov za domačo zgodovino.

Kar je mladi mož koristnega videl v Italiji, poskusil je porabiti v domovini. Na njegovo prizadevanje sta se osnovali v Ljubljani dve družbi, ki sta prinesli mnogo lepih sadov vedi in umetnosti. Leta 1688. se je ustanovila „Družba zje-

dinjenih“ (Academia Unitorum), imenovana tudi bratovščina sv. Dizme. Ta družba, kateri so pristopili kranjski plemenitniki, je imela v prvi vrsti verski namen, častili so posebno sv. Dizmo, vendar nam je zapustila lep spomenik, namreč knjigo, v kateri je slikar Grahovar na pergamentu umetniški naslikal pristopivših članov grbe s simboličnimi okraski. Leta 1793. sta pa prošt Prešeren in Dolničar ustanovila „Družbo delavnih mož“ (Academia Operosorum), ki je imela namen, gojiti vedo in umetnost. Člani so imeli svoja imena. Ivan Gregor pl. Dolničar se je imenoval „Providus“ (Previdni). Bil je član akademij v Rimu in Bologni in posnel je njih pravila za ljubljansko akademijo. Kar je do najnovejšega časa lepega imela Ljubljana, bilo je vspeh truda onih mož. Stolna cerkev, uršulinska cerkev, šentpeterska cerkev, semenišče, mestna posetovalnica — pri zgradbi vseh teh krasnih poslopij so imeli prvo besedo „delavni možje“. Da bi dali Ljubljani znak častitljive starosti, zbirali so rimske kamenitne spomenike in jih vzdali v stolnico in druga poslopja. Ivan Gregor pl. Dolničar ni zbral samo napisov, z važnih nagrobnih spomenikov, zlasti iz stare stolnice ljubljanske, v knjižico „Cypressus Labacensis“,

ampak je pridno zbiral sploh vse zgodovinske podatke za Ljubljano, katere je deloma objavil v akademiji posvečeni knjigi „Epitome chronologica“, deloma pa zapustil v rokopisih, ležečih v semeniški knjižnici. Dolničar je sam tiskom izdal 5 knjig. Njegovo rokopisno delo „Historia cathedralis ecclesiae Labacensis“, v kateri je temeljito opisana zgodovina in zgradba ljubljanske stolne cerkve, je pa l. 1882. izdal šk. arhivar Koblar. Dolničarjevi spisi ostanejo važen vir za zgodovino Ljubljane in dežele kranjske. Pisal je Dolničar latinski. Veselje do zgodovine mu je vcepil njegov stric zgodovinar Schönleben. Za zbiranje zgodovinskih podatkov je imel dovolj prilike kot uradnik na magistratu, potem od l. 1689. kot tajnik kranjskega vicedomskega urada in od l. 1703. kot priseženi sodnijski odvetnik kranjskega deželanstva. Dne 10. maja l. 1713. so ga kranjski plemenitniki vsprejeli med deželane. Umrl je Ivan Gregor pl. Dolničar na Viču pri Ljubljani dne 3. oktobra l. 1719. in je bil pokopan v tedanji frančiškanski cerkvi, kjer je sedaj izpraznjeno gimnazijsko poslopje, katero se je rabilo za šole od l. 1784.

(Konec prihodnjic.)

cerkev počasti s svojim obiskom. In še takrat, seveda, kakor bi skazal s tem Bogu veliko milost. Niti procesije na Telovo se ne udeležuje. Take dni pač najraje zapreže drage konjičke in gre kam obiskat prijatelje, ter pri množini rujnega vinca pozabi na verske dolžnosti. Ali ne daje s tem škofov oskrbnik vsemu katoliškemu prebivalstvu pohujšanja? Dobro znano je, da je bil vzgojen v protestantovski šoli, da rad zagovarja protestantovsko vero, o čemer vedo č. duhovniki v gornjegrajskem okraju mnogo pripovedovati.

V narodnem oziru je omenjeni oskrbnik s svojimi služabniki jedini steber nemštva, ker drugih Nemcev ves okraj ne premore. „Deutsche Wacht“ in „Tagespost“, lista, ki bi rada Slovence vtopila v žlici vode, ki ščujeta neprestano za gibanje „proč od Rima“, ta lista sta mu evangelij. Kot zaupnik celjskih Nemcev se redno udeležuje političnih shodov v Celju. Tako je poslušal politično modrost dr. Pommerja, ko je nastopil kot kandidat za poslanstvo; pri znanem očetu svetovne zgodovine dr. Stepischniggu v Celju je poiskal priliko, da se seznaní osebno z največjim nemškim in verskim hujskačem Wolfom. Ali zamore tak človek presojati slovensko prebivalstvo nepristranski? Žalo tih zglede je dovolj na razpolaganje.

Oskrbništvo podrejeni služabniki morajo biti vsi nemškega mišljenja, če ne, jih zatira in objeda kakor nekdanji nemški valpeti. Smiliti se morajo revčki z Gorenjskega človeku v srce, kako se mučijo z lomljenjem nemščine kakor bi orehe grizli. A, glej čudo! O priliki lanskega bivanja premil. g. knezoškofa v Gornjem Gradu so bili vsi — Kranjci in Slovenci. Služabnikom ni toliko zameriti, ker se boje za svoj kruhek in se z nemškim mišljenjem hočejo prikupiti svojemu šefu, ki ne pozna nobene šale. Evo dokazov! Neki dolgoletni, marljivi in vestni služabnik v Gornjem Gradu je dobil „modro polo“, ker je bil preveč naroden. Neki logar v Lučah je bil po krivem tožen in je bil izpuščen iz službe brez odškodnine. Drugi logar se je za neko malenkost zameril in je bil prestavljen ter ne sme več pred njegove oči. Tretji logar in obenem osebni adjutant je moral proti drugim opravljati vohunstvo, zato je na pritisk bil z odpravnino odpuščen iz službe.

Kot vodja Nemcev ima Hofbauer obilo vohunov, ki mu morajo poročati o vsem narodnem gibanju. Ako se drzne kdo, ki nikakor ni od njega odvisen, pri kaki narodni veselici vzbujati narodni čut, hitro je zatožen in očrtnjen na krajih, kjer bi se mu dalo škodovati. Ali je potem čudo, če priprosti kmet pravi, da je nadlogar pokora za ves okraj. Prebivalstvo gornjegrajskega okraja se tolaži edino še z mislijo, da bodo premilostljivi g. knezoškof, katerih dobro srce je obče znano, blagovolili enkrat to „moro“ odstraniti.

Politiški pregled.

Deželne predsednike je poklical grof Clary na Dunaj, da jih informira o svoji politiki.

Jezikovne naredbe. V Plznu so se te dni dogodile velike demonstracije. Množica je demonstrovala proti nameri, da se odpravijo jezikovne naredbe. Tudi praški župan Podlipny je v občinskem svetu praškem ostro govoril proti tej nameri. Tudi po drugih občinah se je začelo živahno gibanje proti sedanji vladi. Skoro se bode v Pragi vršil shod čeških poslancev, da določi nastop v slučaju opozicije. Prihodnji torek bodo imeli moravski češki poslanci v Brnu posvetovanje. Danes imajo češki državni poslanci v Pragi posvetovanje. Zaupni možje mladočeške stranke bodo imeli v Pragi jutri shod.

Grof Clary je 25. ministerski predsednik, katerega ima Avstrija od leta 1848., in 22. za vlade sedanjega cesarja. „Information“ prinaša listo teh „osrečevalcev“ Avstrije. Vrsté se tako le: grof Kolowrat, baron Pillersdorf, baron Wesenberg, knez Schwarzenberg (za njegove uprave je stopil na prestol Franc Jožef I.), grof Boul-Schauenstein, grof Rechberg, nadvojvoda Rainer, grof Belcredi, grof Beust, knez Karol Auersperg (prvi ministerski predsednik razde-

ljene Avstrije). grof Taaffe, Plener star., vitez Hasner, grof Potocki, grof Hohenwart, baron Holzgethan, knez Adolf Auersperg pl. Stremayer, grof Taaffe, knez Windischgrätz, grof Kielmansegg, grof Badeni, baron Gautsh, grof Thun. Moža meščanske krvi še ni bilo na mestu ministerskega predsednika v Avstriji, pa se tudi nikdar ni poskusilo vladati s takim možem. Najdalje je ministroval predsednik Taaffe, najkrajši čas Plener.

Bismarkovo proslavo avstrijska vlada mirno dopušča. Sedaj je v Avstriji že 16 občin, ki so imenovalle svoje trge po Bismarcku. V Inomestu se je pa takemu sklepu občinskega sveta znaten del meščanstva uprl. Videli bomo, ako bode vlada odbila pritožbo teh patrijotičnih meščanov in ugodila — občinskim svetovalcem in njihovemu patronu Wolfu.

V Belem Gradu je odpravljeno obsedno stanje in je nagli sed ustavil svoje delovanje, ko je zadostno ustregel Milanovi maščevalnosti. V Nišu se je s prestolnim govorom otvorila v soboto skupščina. Kralj je povdarjal, da je „čudovit slučaj“ rešil življenje Milanovo, ki je vojski in narodu tako dragoceno.

Francesco Crispi, ta „pošteni“ laški politik, je slavil v Palermi svojo osemdesetletnico. Lahki so ga slavili ob razsulem gospodarskem položaju Italije, katerega je kriv on.

V Pariz bode danes došel ruski minister vnanjih stvari grof Muravjev.

Jezuited bode baje francoska vlada pregnala iz Francoske. Vse „liberalno“ časopisje hvali ta korak.

Domače novice.

Slovenska zavarovalnica. Izraza smo dali z zadnjim uvodnim člankom že davno zrel misli, da naj se osnuje slovenska zavarovalnica zoper ogenj, in sicer na ta način, da se najprej s posebno zadrugo medsebojno zavarujejo vsa cerkovna poslopja na Slovenskem. Stopili smo s tem g. Hribarju in, ne vemo zakaj tudi dr. Tavčarju na najbolj občutljivo kurje oko. „Narod“ je besen ter piše, da se je „Slov. List“ zlagal, ko je trdil, da so v ravnateljstvu banke „Slavije“ židje. „Slov. List“ pa ni drugega trdil, kakor, da smo tako čitali v listih. In pri tej trditvi ostanemo, ker imamo dokaz. Sicer je pa jako smešno, ako se Tavčarjev „Leib-journal“ brani židov, ko je znano, da je glavni „Narodov“ poročevalec, ki nosi češko ime Penizek, pravi pravcati žid. Najimenitnejšega se pa Hribar in Tavčar, ko sta odgovarjala našemu listu, nista dotaknila namreč dejstva, da je Ivan Hribar s svojimi delnicami „Narodne tiskarne“ glavni podpornik „Slov. Naroda“, lista, ki z najpodlejšimi lopovščinami in nesramnimi lažmi blati vso slovensko duhovščino. — Priznavamo pa, da je banka „Slavija“, kakor pravi „Narod“, „zaslužen slovanski zavod“, ker veliko zasluži med Slovani; omenjamo le, da ima ista, žal, posebno zadnja leta redno zadržnjen žep, kadar treba kaj dati za slovensko stvar. Zato je pač zadnji čas, da si Slovenci pomagamo s svojo zavarovalnico, ker denarja potrebujemo v deželi za več rečij. Seveda se bodo oče Hribar jezili in streljal bode v „Narodu“ posebno oni „poštenjak“, katerega je sam Malovrhov oče krstil za „Revolver-Journalista“, a za take napade se mi ne zmenimo, ker se te vrste ljudij v boju za dobro stvar čisto nič ne bojimo. — Veseli nas, ko dobivamo za omenjeni članek od vseh stranij glasove priznanja, ker so nam porok, da ta važna zadeva ne bode zaspala. Veseli nas, da je isto stališče zavzel tudi „Slovenec“, ki je prepričan, da nujno treba domače zavarovalnice. Omenja namreč naš članek in pravi o nasvetovanju zavarovalnici, da se bode vršilo posvetovanje, ter pristavlja: „Slovenska duhovščina se ne pusti več izrabljati, pa tudi ljudstvo bode z veseljem pozdravilo ta najnovejši korak naše gospodarske organizacije“.

Patentovan „plonkar“ je g. Jakob Dimnik, kar je dokazal „Slovenec“ v 227. številki. V letošnjem „Učiteljskem Tovarišu“ prihaja Dimnikov članek pod naslovom „Jezikov nauk v prvem šolskem letu“. A to je dobesedno pre-

vedeno iz treh nemških virov, katerih Dimnik ne imenuje. Tudi mi imamo na razpolago nekoliko materijala o grozni učenosti prve napredne učiteljske korifeje, ki zna bolje „plonkati“, kakor vseh znanih „trideset“ skupaj.

Odkritosrčno priznanje. Socijalno-demokratski učitelj Horvatek je s precejšnjim vspehom na Spodnjem Štajarskem z zaupnimi shodi pridobival slovenske učitelje za svojo stranko. Na teh zaupnih posvetovanjih so se vsprejele resolucije, naj se križ in veronauk odpravita iz šol. „Slov. Gospodar“ je ožigosal tako učiteljstvo in žel psovke pri „Narodu“. Sedaj je „Narod“ priobčil dopis štajarskega učitelja, ki trdi, da na Štajarskem tuji agitatorji vsiljujejo načelo, da verski pouk ne spada v šolo, in ogorčen pravi: „Verni narod slovenski naj torej uničuje svoje duševne sile — v verskem boju? O kako so tega veseli naši zunanji nasprotniki!“ — „Narod“ ni tega mnenja in naravnost pravi, da se z dopisnikom nikakor ne identifikuje. Odkritosrčno priznanje, da je pri „Narodu“ slovenski narodni program v rokah Kristana in Malovrha.

Delavsko gledališče. „Slov. kršč. socijalna zveza“ v Ljubljani naznanja, da priredi dne 22. oktobra v veliki dvorani „Katol. Doma“ tri predstave. Igralo se bode izvirno dr. Krekovo igr. „Pravica se je izkazala“, dalje burko „Morilci v kravji dolini“ in veseloigro „Vedeževalka“.

Kmetijska družba kranjska. Nadaljevanje rednega občnega zbora za l. 1898. bode v četrtek, dne 26. oktobra 1899. leta ob pol 9. uri dopoldne v telovadni dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani. Spored: Nadaljevanje dnevnega reda prekinjenega občnega zbora z dne 13. julija t. l. in sicer: 4.), 5.) in 6.) Volitev družbenega podpredsednika za prihodnje triletno dobo; — volitev osmih odbornikov. Volitev podpredsednika, odbornikov in računskih preglednikov se bode vršila skupno, in sicer le z uradno glasovno golico, katero dobi vsak udeleženec občnega zbora z legitimacijo vred pri vstopu v dvorano. Neudom vstop v dvorano ni dovoljen.

Ruski tečaj v Ljubljani. Za učenje ruskega jezika se je v Ljubljani oglasilo 154 oseb. Le-ti se opozarjajo, da vsaj do jutri dopoldne naroče pri knjigotržcu L. Schwentnerju za to določene knjige. Cena 1 gld. 70 kr. Ruščino bode podučeval tukajšnji zdravnik dr. Jenko, katerega vsled tega „Neue Freie Presse“ srdito napada. Ako se ta kurz z vspehom izvrši, tedaj ni izključeno, da mu sledi tudi kurs slovenskih delavcev. Baronu Heinu se na njegov nepotreben govor v deželnem zboru o koristi ruščine najprimernejše reaguje, ako bode za nekaj let za vsakim vogalom v Ljubljani čul ruske zvoke.

Slovensko gledališče. Danes se ponovi Leoncavallova opera „Glumači“ potem igra „Igra piké“. Prihodnji torek se bode predstavljala izvirna Jos. Stritarja igra: „Logarjevi“.

Ruski gost v Ljubljani. Iz Zagreba je prišel v Ljubljano mlad ruski učenjak g. Konstantin Radčenko, docent kijevskega vsučilišča, ter študira narodopisne in književne razmere slovenskega naroda. Minolo poletje je proučil balkanske Slovane. Mudil se je nekaj časa tudi v Zagrebu.

Hrvatsko delavstvo — složno. Zadnjič smo v članku „Politične in socijalne razmere na Hrvatskem“ pokazali dr. Tavčarjevega hrvatskega prijatelja dr. Franka v pravi luči. Doslej je Frank imel večino zagrebških delavcev na vrvi. Že ob izletu „Slov. kršč. soc. zveze“ na Hrvatsko smo zapazili, da bode hrvatsko delavstvo skoro spoznalo svojega „prijatelja“. To se je tudi zgodilo! Krščansko-socijalni „Hrvatski radnički glas“ prinaša vest, da so hrvatski delavci in obrtniki, zbrani na shodu v restavraciji „Liebald“ v Zagrebu, jednoglasno sklenili, da se osnuje samostojna delavska stranka, koja se bode imenovala: „Hrvatska samostalna radniška stranka“ in bode stala povse na krščanskem temelju. Izbral se je odbor 16. mož. Združeni delavci bodo izdajali v Zagrebu svoj skupni delavski list, v ta namen pa preneha v Sisku „Hrvatski radnički glas“. Iskreno pozdravljamo ta odločni korak hrvatskega delavstva, ki obeta Hrvatski boljše čase. Naša

skupna hrvatska domovina je takih zavednih sinov lahko vesela. Upamo, da bode nova organizacija hrvatskega delavstva stala v ozki dotiki s slovenskim delavstvom. Živelo delo, živila domovina!

IV. narodna dirka kluba slov. biciklistov „Ljubljana“. — Jutri, t. j. v nedeljo dne 8. t. m., točno ob 3. uri, se priredi na dirkališču pod Tivolijem kolesarska dirka s prav interesantnim programom. Razun da bodo med drugimi točkami dirkali razni klubi za prvenstvo svojega kluba, bosta vozila dobro poznata dirkača Ferkovič iz Zagreba in „Iros“ iz Trsta „match“, katerega je postavil g. Ferkovič. Edini „Iros“ od vseh hrvatskih in slovenskih dirkačev se je odzval temu pozivu. Gospod „Iros“ je odnesel že veliko I. daril; pred mesecem dnij I. darilo celo na dirkališču v Berlinu, kjer so dirkali najboljši nemški dirkači-amaterji. Da postane jutrišnja dirka še bolj interesantna in da privabi na dirkališče tudi kolesarjem naklonjene gledalce, postavil je g. „Iros“ kot naknadno točko, torej izven programa, rekord-vožnja z vodičem na motor-tandemu. Na tandemu sedita dva, od kojih prvi dirigira tandem, drugi pa motor (stroj). Z motorjem se vozi lahko 1 km na minuto in tak tempo bo moral voziti g. „Iros“ s svojim kolesom. Odbor je sprejel ponudbe g. „Irosa“ in se je izrekel pripravljenega, žrtvovati še to svoto za vozače na motor-tandemu. Kakor se nam je brzojavilo iz Gradca, dospe ta motor v soboto dopoludne sem. Do sl. občinstva se pa obračamo z uljudno prošnjo, naj ne zamudi tega izvanrednega užitka, kajti taka prilika se ne bo nudila tako kmalu. — Natančnejši vspored je razvideti iz plakatov ter vsporedov, ki se dobe v trafiki gospe Šešarek v Šelenburgovih ulicah. Istotam se dobijo vse vstopnice, razun biciklistskih; poslednje se dobijo pri klubovem slugi in pri blagajniku. Ker se konča vsa dirka že ob 1/2 5. uri, imajo vsi udeleženci z Dolenjskega, Gorenjskega in Notranjskega čas, da se še pravočasno z vlakom odpeljejo. Zvečer ob 8. uri bo koncert v Sokolovi dvorani v „Narodnem Domu“, pri katerem se bodo dirkačem razdelila zaslužena darila. Cel večer svira godba. Vstopnina h koncertu 20 kr.

Živel patrijotizem! V nedeljo se je vršil v Ljubljani kontrolni shod deželnih brambovcv. Ondi se je pod kaznijo dveh dnij zapora prepo vedalo, oglašati se brambovcem z besedico „Tukaj“. Deželne brambovce je ta prepoved močno presenetila, ker doslej so se smeli oglašati slovenski, ne da bi se jim radi tega pretilo z zaporom. Tako se pri nas hoče širiti avstrijski patrijotizem!

Družbinski večer je preteklo nedeljo priredila v „Katol. Domu“ „Slov. kršč. soc. zveza“. Vsi prostori so bili natlačeno polni. Oduševljeno je občinstvo poslušalo izborni petje pevskega zbora „Kat. društva rok. pomočnikov“ pod vodstvom večkega glasbenika g. Sachsa. G. Ložar je z drastično komiko pel vrsto imenitnih kupletov, o „Mestu in vasi“ in revnem „beračku“. Člani „dramatičnega odseka“ „Slov. kršč. soc. zveze“ so zabavali občinstvo z burko „Štempihar mlajši“ gg. Grobelnik, Andr. Bončar, Ložar, Koželj in Jelovšek pa so dosegli največji uspeh s svojo „koncertno kapelo“. Končno je „Židožerec“ iz Trsta pokazal z laterno magico dolgo vrsto krasnih podob ter žel burno pohvalo.

Tržaški župan Dompieri je precej podoben županu Hribarju. Od dobre njegove volje je odvisno avanzovanje nekaterih uradnikov. Dompieri pa ima energičnejše občinske svetnike, nego so pri nas različni Turki in Prosenci. Dompieri je prodril z imenovanjem dr. Artica magistratnim uradnikom, a polovica delegacije je vsled tega odstopila in zahteva od župana, naj sodi po zaslugah, ne pa po svojih osebnih simpatijah in po priporočilu svojih slug.

Godba v Kropi. Poroča se nam, da bode novoizvoljeni načelnik ognjegasnega društva v Kropi tovarnar g. Jurij Magušar kupil za 15 godcev potrebna godbena orodja. Tako bode tudi Kropa imela svojo godbo.

Rekrutje v Kočevju so hodili te dni po Kočevju prepasani z nemškimi trobojnicami. Ob

cesarjevem godu je poštar izobesil cesarsko zastavo na črno-zlatem rudečem drogu.

Veselica v Radovljici. Jutri priredi prostovoljno gasilno društvo s sodelovanjem domače godbe v Radovljici veselico v zgornjih prostorih gosp. Pristavca. Začetek ob 3 uri. Vstopnina za neude 15 kr., gasilci so vstopnine prosti. Čisti dohodek namenjen je društveni blagajni. K obilni udeležbi vabi odbor.

V Ptuj je umrl knjigotržec in lastnik tiskarne Viljem Blanke, star 76 let.

Javen društveni shod priredi jutri popoldne „Slov. katol. delavsko društvo“ pri Bobenčku na Glincah.

Javen shod priredi jutri ob 4. uri popoldne politično društvo „Edinost“ pri sv. Ivanu pri Trstu.

Velik požar. V vasi Strmca pri Planini je pretekli teden ogenj uničil poslopja 16. gospodarjem. V ognju je zgorela tudi neka žena. Pravijo, da je zažgala zlobna roka. Škode je okoli 50.000 gld.

Učitelj Gostinčar se je vrnil iz celjskega zapora v Žalec, kjer je ljudstvo z odprtimi rokami sprejelo tega mučenika za narodno stvar. Požarna bramba mu je priredila sijajno bakljado. Na čelu skupnega vsprejema je bil občinski zastop.

Umrl je v Celovcu c. kr. dež. šolski nadzornik dr. Jož. Gobanc, star 69 let. O Slovencih je vedno trdil, da na Koroškem nimajo pravice do obstanka. Nad četrto stoletja je stopal po naših pravicah.

Drobne novice. Utonil je v Gruberjevem kanalu 5letni sinček tovarniškega delavca Jožefa Luknerja. — Na Gomilskem bodo jutri ustanovili bralno društvo. — V Ljubljano je skočil ključavničarski pomočnik Anton Klopčaver vsled strahu pred vojaško suknjo. — Ribniška občina napravi poleg cerkve v Ribnici nov železen most. — Grajščino Strmol pri Cerkljah na Gorenjskem je kupil ljubljanski prof. J. Jenko. — Lekarno dobe na Vrhniki. — Dva medveda se klatita okoli Kota na Dolenjskem. — Mlekarsko zadrugo so ustanovili v Zagorji ob Savi. — V Dolgi Poljani pri Budanjah se je obesil 66letni posestnik Fran Zgavc. Mož je bil oženjen. — Tukajšnja velika gimnazija se je v četrtek preselila v novo poslopje v Tomanovih ulicah. — Trgovcu B. Jegliču na Jesenicah je izvalil usnjak Egidio Leonardo 820 gld. in je z njimi ušel, a so ga vjeli.

Javna predavanja so vsako sredo ob 1/2 8. uri zvečer v „Katol. Domu“. Prireja jih „Slov. kršč. soc. zveza“.

Krofe so dobili. V Žalcu je prišla voda, ki odteka iz Kukečeve pivovarne, tudi v nekatere studence. Vsi, ki so pili vodo iz teh studencev, dobili so guše (krofe). Kakih dvajset oseb ima sedaj naenkrat to neprijetno bolezen.

Kje je? Pri izgreduh v Celju je bil napaden tudi slovenski solicitor g. Bovha. Ker se je pa branil, so ga zaprli. Zdravnik dr. Beck je streljal za g. Bovho ter ga tudi ranil, a njega niso zaprli. Sedaj je dr. Beck izginil iz Celja. Zakaj? Preiskavo v tej zadevi je vzel drug uradnik v roke, dr. Beck je slutil nevarnost in junaško — zbežal. Nemško junaštvo!

V Mariboru bodo ustanovili v kratkem dramatično šolo in godbeni klub.

Deželno sodišče v Celovcu je določilo, da mora okrajno sodišče v Beljaku sprejemati slovenske tožbe in jih v slovenščini reševati.

Okrajnim glavarjem v Velikovemcu je imenovan g. Franc Mayerhofer pl. Grünhübel. Nemec!

Beljačanom je cesar dejal, ko se mu je poklonila deputacija obč. sveta: „Ne pozabite, da ste Avstrijci!“

Petdesetletnico praznoval je minulo nedeljo tukajšnji tovarnar g. Alb. Samassa odkar je vstopil in prevzel tovarno svojega očeta. V to svrhu imelo je osobje v cerkvi sv. Florijana sv. opravilo. Potem je razdelil g. jubilant med svoje delavce brez izjeme posebne, za to slavnost izdelane denarnice, v katerih so bile svote denarja, razmerno po službenih letih, obdaril je tudi zaklad za udove delavcev z 2000 gld. Ta zaklad je pred nekaj leti sam ustanovil. Skupno

kosilo imeli so delavci pri „Virantu“, kjer so v prijateljskih razgovorih dolgo časa se zabavali.

Vknjiženi dolgovi na Kranjskem. Leta 1897. se je na kranjskih posestvih vknjižilo nad šest milijonov vzetih novih dolgov, nad štiri milijone dolgov vsled kupnih pogodb in blizu 400.000 gld. dolgov vsed eksekutivne prodaje, skupaj čez 11 milijonov novih bremen. Razbremenila so se zemljišča pa samo za štiri milijone. Žalostno!

Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji. Č. g. Josip Dostal, trnovski kapelan v Ljubljani, je imenovan za knezoškofijskega tajnika. V Trnovo pride č. g. Viktor Koechler, kapelan v Šmartnem pri Litiji, v Šmartno pri Litiji č. g. Janez Štrukelj, kapelan na Krki, na Krko č. g. Jakob Kleindienst, semeniški duhovnik. Č. g. Josip Lavrič, kapelan v Višnji Gori, pride za II. kapelana v Šent Jernej, na njegovo mesto č. g. Franc Erzar, novomašnik. Č. g. Anton Zore, semeniški duhovnik, je nameščen za kapelana v Fari pri Kostelu. Č. g. Josip Erker, kapelan v Mokronogu, je premeščen v Črmošnjice, na njegovo mesto pride sem. duhovnik č. g. Josip Brajec. Valetudinarij č. g. Martin Nemanič pride za kapelana v Čatež ob Savi. — Premeščen je č. g. Franc Finžgar, ekspozit pri sv. Joštu, za mestnega kapelana v Škofji Loki. — Prezentiran je za župnijo Št. Vid nad Cirknico č. g. Janez Lovšin, dosedaj upravitelj v Pomolu na Kočevskem. Inštaliran je bil č. g. Francišek Mekinec na župnijo Ihan.

Žrtva celjskih tolovajev. Ugledni narodnjak gostilničar g. Vrankovič iz Braslovč je tudi prišel gledat pozdrav Čehov v Celje. Na rahločutnega moža je čudno vplivalo živinsko tuljenje in žvižganje celjske nemške sodrge. Ko je šel potem domovje vračajočega udaril nek nemški junak od zadej po glavi, prišel je domov ves razburjen ter se ni več pomiril, nego so ga morali pretečeni teden odpeljati v norišnico v Gradec. — Odlični Slovenci v Celju še vedno podpirajo nemške obrtnike, slovenske obrtnike pa Nemci dosledno bojkotujejo. Žalostno!

V Konjicah je kupil upokojeni profesor Fr. Janežič v trgu hišo za 10.000 gld. Število Slovencev v Konjicah lepo raste!

Dr. A. Gregorčič bode imel jutri shod v Tomaju.

Obesil se je v torek v Bistrici pri Št. Rupertu posestnik Jožef Zajc.

Vitanjski Slovenci so si ustanovili konsumno društvo. Odslej ne bodo več nosili svojega denarja nemčurskim pijavkam. „Posojilnica“ je kupila za konsumno društvo primerno hišo sredi trga.

Razne stvari.

Hrvatski časnikarji med Slovaki. Ob svojem povratku od krakovskega slovanskega novinarskega kongresa so hrvatski časnikarji posetili Slovake v Turčanskem sv. Martinu. Madjari besne, ker slovansko pobratimstvo ne gre v njihov račun.

Razmere na Hrvatskem. „Hrvatski radnički glas“ v Sisku je bil zaplenjen, ker je poročal v dopisu iz Ljubljane o pričetni organizaciji ljubljanskih krščanskih žena in ker je pozival hrvatske žene naj posnemajo svoje slovenske sestre.

Pred zagrebškim sodiščem je bila te dni zanimiva obravnava. 24letna omožena kmetica Magda Rustanbergova je obtožena, da je svojega ljubimca Jakoba Jančeca pobila s sekiro. Jančec je Rustanbergovo še kot dekle vedno zasledoval in ji vzel poštenje. Ko se je omožila jo je še vedno zasledoval ter javno pravil nečastne stvari o nji. Vsled tega je bil pri Rustanbergovih veden prepri. 30 aprila t. l. ni bilo Magdinega moža doma in Jančec je hotel priti k Magdi v hišo. Hotel je odpreti s sekiro vrata. Končno mu je Magda odprla in Jančec je ves razjarjen udaril Magdo s toporiščem po roki. Magda je vzela Jačecu sekiro in ga udarila po glavi. Jančec se je zgrudil, a Magda je še udarjala po njem, češ: „Ti si hotel ubiti mene, pa bom jaz Tebe!“ Čez pol ure je Jančec umrl. Obtožena priznava dejanje, pravi pa, da se je morala br-

niti nasilnika in roparja domače sreče. Rustambergova je bila radi uboja obsojena na šest let težke ječe.

„Hrvatsko planinsko društvo“ proslavi dne 15. t. m. 25letnico svojega obstoja.

Napredno mesto. Mesto Ulm na Bavarskem je mestnim delavcem ustanovilo blagajno za starost in bolezen. Od delavcev se ne zahtevajo nikaki doneski.

Katoliška cerkev — nasprotnica omike? V katoliški cerkvi je 74 redov, ki se bavijo z ljudskim poukom in izmed teh redov imajo samo šolski bratje 1442 šol in 324.180 učencev. Za vse te šole država in dežela ne dajo nič in se vzdržujejo z milodari. Altrochè: tema deluje v temi, g. Gangl!

Hranilnice na ladijah. S 1. oktobrom so uvedli poštne hranilnice na ladijah c. kr. vojne mornarice, in sicer od naše kakor tudi od ogerske strani. Nabiralnice se nahajajo na vseh onih ladijah, ki opravljajo redno poštno službo. Tako je dana prilika moštvo mornarice svoje prihranke nalagati tudi za časa, ko je na morju. Take hranilnice se razvijajo ugodno na Francoskem, zato se je nadejati, da bodo kolikor toliko z uspehom delovale tudi pri nas.

49 mučenikov za katoliško vero je bilo v Kini tekom prvih desetletij tekočega stoletja. Škofov je bilo mej mučeniki 10, 8 misijonarjev, ostali so lajiki. Skoro bodo ti mučeniki proglašeni blaženimi.

Pompej pred izbruhom se bode videl na pariški izložbi. Življenje v forumu, vojaški tabori, gladiatorji, javna kopališča, svečanosti, vesele zabave, javne igre — vse to se bode videlo v obnovljenem Pompeju, ki bode zrastle pod rokami arhitekta Pesce.

Tomaž Edison pravi, da se mu je posrečila iznajdba, da se bode z elektriko in brez vode pridobivalo čisto zlato iz zlatega peska. Poskus je že narejen na sto kvadratnih miljah dolgi poti pri Santa Fe, Novi Meksiki, kjer je baje zlata za 8 milijonov dolarjev. Električni stroj bode zlato naravnost iz peska vlekel in vsaki dan izvlekel zaklad v znesku 10 tisoč dolarjev.

V Talmudu piše se o židih, da so Bogu milejši, nego angeli. Kdor da židu zaušnico, greši tako, kakor bi dal zaušnico samemu Bogu, kajti žid je po Talmudu bitje božje. Radi tega zasluži Goj (kristijan), ki udari žida — smrt. Tako, kakor so ljudje nad živalmi, so židje nad vsemi narodi sveta. Talmud de, da seme tujca, to je njega, ki ni žid, je živalsko seme. Talmud ima za pse one, ki niso židje. Dalje pravi, da ti ki niso židje, niso samo psi, marveč tudi osli. Po Talmudu so hiše nevernikov (Gojim) prebivališča živalij. Po Talmudu se samo židje imenujejo ljudje, ostali narodi so le malikovalci, in ker malikovalci izvirajo od nečistih duhov, zato so baje prasci. Soproga nežida, torej soproga kristijana, pogana itd., je po Talmudu samo žival. Po Talmudu ne spoznavajo židje za svoje bližnje niti Kristusa, niti čestilcev Kristusovih, marveč smatrajo nas za živali, katerim se ne sme skazovati spodobna ljubezen do bližnjega. Zato de Talmud: „O vseh narodih je rečeno, da jim židje ne smejo skazovati milostij; pač pa jim je dovoljeno, varati brezbožne. Po Talmudu je židom prepovedano, pozdravljati brezbožne, to je kristijane; naročeno pa jim je: pozdravljajte kristijane radi miru le zato, da se kristijanom prikupimo in da nam ne bodo delali sitnostij, kajti hlimba in licemernost ste židom dovoljeni, da bi imeli mir od brezbožnih t. j. od kristijanov. Mesija, kadar pride, vrne židom kraljestvo, in vsi narodi bodo jim pokorni. Židovskim sovražnikom zrastejo takrat zobje 22 lahtov dolgi. Dalje pravi Talmud, da bodo židje neizmerno bogati, kajti vsi zakladi vseh narodov pridejo v njihove roke ter si naberejo tako velikansko imetje, da bo treba 300 oslov, ki bodo nosili samo ključke od teh zakladnic. Pisano je v Talmudu, da vsi narodi sprejmajo v tem času židovsko vero, samo kristijani baje ne bodo deležni te milosti, marveč bodo iztrebljeni do poslednjega. Po Talmudu imenuje francoski rabin Fabij Lyonski Jezusa

— krivega boga, malika, ki se je rodil v nečistosti in prešestovanju. O človeškemu življenju pravi Talmud: Najpoštenjšega med malikovalci spravi ob življenje. Dalje je pisano: prepovedano je usmiliti se malikovalca; zato ga ne smeš rešiti, ko ga vidiš da poginja, da se utaplja, ali da je blizu smrti. Po Talmudu je dovoljeno umoriti tajilca vere. In zopet stoji pisano: Dobro je umoriti malikovalca z lastno roko. In pa: Kdor preliva kri brezbožnežev (nežidov) prinaša s tem Bogu žrtev.

Najdaljšo brado ima neki 72 let stari kovinski delavec v Vandennu na Francoskem. Mož je 160 cm visok, njegova brada je pa 3½ m dolga. Kadar gre na sprehod, ima brado pod pazduho zvito, po zimi jo pa zavije okoli vratu, da ga varuje mraza.

Velikansko! Nekdo, ki je imel mnogo časa, je izračunal, da človek v 12 mesecih izgovori 11,800 000 besed in stiska z roko 1200 krat, kar je slično moči lokomotive 80 ton. Očesni trepalnici vzdigne 94,000 000 krat, kar je slično delu mišic pri 24 kilah. 70letni človek spi v svojem življenju 24 let 9½ mesecev, krepča se 11 let 8 mesecev, hrani se 5 let 10 mesecev, giba se 5 let 10 mesecev, oblači se 2 leti 11 mesecev, vmes zgubi časa 1 leto 5 mesecev.

Poljskim šolam v Rusiji je dovolila ruska vlada, da se v poljskem jeziku uči odslej na teden šest ur. Doslej se je poljski poučevalo na teden le po tri ure.

Za svobodo Transvaala se bo bojeval tudi g. Egon Mosche, sin g. dr. Moscheta iz Ljubljane. Transvaalska vlada ga je naprosila, kakor bivšega avstrijskega častnika, da v slučju vojne vstopi v armado južno-afriške republike, čemur se je g. Mosche odzval. Izvršil je že projekt za neke velevažne utrdbe.

Najnovejše vesti.

Osebnost. Čč. gg. Luka Arh, Janez Gnidovec, Anton Jarc, Janez Knific, Anton Koritnik, Anton Ratajec so se te dni podali na Dunaj oziroma Gradec, da se ondi pripravljajo za profesorje na bodoči katoliški gimnaziji. — V pokoj je stopil slovenski pisatelj župnik A. Fekonja.

Kamnik. 6. oktobra. Vspeh volitve v korporacijski odbor je jako povoljen za neodvisno stranko. Voljeni so: gg. Potokar Jožef, Albrecht Andrej, Pintar Anton, Bergant Lavrencij in Benkovič Valentin odbornikom in Zore Leopold, Breznik Janez, Lap Anton namestnikom. Ta odbor si je zastavil nalogo, voditi izročeno mu gospodarstvo v socialnem smislu. Zato so neutemeljena podtikanja, da se je s tem hotelo kvartiti pozicije obstoječih političnih strank. Pač pa se je delalo proti volji in namenom nekaterih posameznikov in to jako mirno in vzgledno dostojno.

Slovenski vinogradniki bodo pričeli v ponedeljek na svojem posestvu pri Bobenčku na Glincah s prešanjem grozdja.

Volitve v Vipavi je vlada razveljavila. Nove volitve bodo dne 16. t. m. — Pri volitvah v Slavini je zmagala liberalna stranka.

Politični položaj. V seji izvrševalnega odbora desnice sta slovenska zastopnika predlagala, da se jezikovni zakon mora skleniti za celo državo. Predlog je seja vsprejela. Seje sta se udeležila tudi bivša ministra Dipauli in Kaizl. Izjavo desnice prinašamo v uvodnem članku. Slovenski poslanci so izjavili, da hočejo zvesto vstrajati na strani Čehov. Vlada je prišla na dan z željo, naj bi se volitev Fuchsa in Ferjančiča v predsedstvo opustila. Wolf je včeraj govoril na nekem shodu na Dunaju in dejal, da nemški radikali volitve v delegacijo le tedaj ne bodo prepredili, ako se prej ugotovi nemškimi zahtevam.

Dunaj. 7. oktobra. Naslednik Kindingerjev v predsedstvu višjega sodišča v Trstu bode postal dr. Gertscher.

Dunaj. 7. oktobra. Načelnik čeških drž. poslancev dr. Engel namerava na jutrišnjem shodu mladočeških zaupnikov postaviti predlog, naj vsi češki poslanci odlože svoje mandate.

Pariz. 7. oktobra. Budgetna komisija je sklenila črtati kredit za poslaništvo pri Vatikanu.

Kajiro. 5. oktobra. Nocoj se je tukaj utrgal oblak; vsled tega je del mesta preplavljen in kos železniške proge razdejan.

Listnica uredništva. G. dopisniku iz Hrvatske: Hvala! Prihodnjič. Blagovolite poslati še nekaj sličnih notic. Žiri: Prihodnjič.

Izjava!
Narodna trgovina
z železnim blagom
tvrdka

Andr. Druškoviča naslednik
Val. Golob

dovoljuje si slavnemu občinstvu in cenj. odjemalcem naznaniti, da se ta samo na

Glavnem trgu števil. 10

nahaja in da z ono nastalo konkurenčno tvrdko v Wolfvih ulicah ni v nikaki zvezi.

76 (3-3)

Valentin Golob.

Najnižje cene. Največji izbor. Preobleke. Popravila. L. Mikusch, tovarna dežnikov, Ljubljana, Mestni trg 15.

21 (—)

Ljubljancanje, pristopajte k „Mesčanskemu klubu“!

Cerkvena mizarska dela.

Podpisane izdelujem zlasti **cerkvene klopi, spovednice, okna, vrata in klečalnike** po vzorcih in lastnem načrtu ter se za taka dela priporočam čast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom. Zagotovem **izvrstno delo in nizke cene**. Že desetim cerkvam sem izdelal klopi v največjo zadovoljnost.

Da je moje delo res trdno in lepo, spričujejo klopi po farnih cerkvah v Dobu, Radomljah, na Rovu, Brdu, Goričici, v Moravčah, Pečah, Komendi, pri Sv. Jurju pri Kranju in v novi cerkvi v Vodicah, pa spovednica na Holmcu.

Ravno sedaj izdelavam cerkvene klopi za farno cerkev v Čemšeniku.

Postavljenje novih klopij v cerkvi traja le 5 do 6 dni.

Josip Stupica na Viru,

43 (26)

pošta Domžale.

Redka priloznost za nakup pohištva.

Jan. Dogan-a
mizarski pohištveni obrt
v Ljubljani 73 (6)

na Dunajski cesti št. 16 (v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno



zalogo

vsakovrstnega likanega in politiranega

pohištva

Narečila se točno izvršujejo.

Cenilnik s podobami zastoj in franko.

Redka priloznost za nakup pohištva.



Gabr. Piccoli,
lekarnar „pri angelu“,
dvorni založnik
Nj. svetosti papeža Leona XIII.
v Ljubljani,
Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter Vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno škatljico tinkture za želodec z 12 terimi stekleničkami in jeden lonček Glicerine Crème.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek,

Pošljite mi s poštним povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 stekleničke izvrstne »želodčne esence«, ki se rabi z najboljšim uspehom.

20 (32)

Jožef Černko, župnik,
Vuhred. — Štajarsko.

Pošljite mi s poštним povzetjem 12 steklenic Vaše želodčne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav gorko priporaja in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivana Vidas

pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d' Albona, Istria

Janko Klopčič

urar v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.



Priporoča:

55 (18)

Nikelnaste, jeklene, srebrne, Tula, ameriške plaque, zlate ure. Stenske ure. Ure z nihalom. Salonske ure. Pisarniške ure. Raznovrstne lično izdelane budilke. Srebrne, Tula, amer. plaque, novo-zlate, fine 14kar. zlate verižice, zapestnice, prstane, uhane, zapone, priklepke, gumbe za manšete in srajce, igle za kravate iz granatov. Razne stvari iz Kina srebra. Prstane in uhane z dijamanti in briljanti. Specijalitete vsake vrste v zalogi.

Nikjer se ne kupuje ceneje.

Popravila zanesljivo, točno in ceno!



Slovinci!

Pristopajte

k

„Naši straži“!



Prodajalna

na lepem prostoru v Trubarjevi ulici ob svetega Jakoba mostu se odda 80 (3-1)

takoj v najem
pod najugodnejšimi pogoji Natančneje se izve v hiši sami št. 2.

Tinktura zoper kurja očesa

gotovo najboljšo sredstvo
za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.
Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr.

Dobiva se v

60 (15)

deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“

M. Leustk-a v Ljubljani.

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečistiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

35 (21)

nagrobni spomenikov

preskrbljuje na željo cele rabe.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravi obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Najnovejše!

Grobni okviri

Najnovejše!

istotako trdni, kakor kamen, po najnižjih cenah.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani.

Vplačani zadružni deleži gld. 46.830.

Promet od 1. okt. 1898 do 1. avg. 1899: gld. 1,661.490.22.

Skupna aktiva gld. 287.978.03.

Sprejema hranilne vloge po 4½%, vloge na tekoči račun po 3½% od dneva vložitve do dneva vzdiga.

Izposoja se na menjice in na personalni kredit proti obrestim po 5 do 6% brez kakih stroškov.

Urađuje se vsak dan ob navadnih urah:

Dvorski trg št. 3.

68 (8)

Vincencij Čamernik

v Ljubljani, Slomšekove ulice št. 9

nasproti mestni elektrarni

se priporoča velečastiti duhovščini, cerkvenim predstojništvom in slavnemu p. n. občinstvu v naročila na razna strokovno natančno izvršena

cerkvena umetna in stavbinska dela

po poljubnih načrtih in narisih. — Ob priliki bližajočega se praznika Vseh svetnikov priporoča ob enem svojo **izborna zalogo**

nagrobni spominkov

iz raznovrstnih marmorjev. Vsprejema pa tudi naročila na izvršitev istih po specijalnih načrtih in poljubnih slogih. — Cene so delu in blagu primerno zelo nizke, izvršitev naročenih del točna in trpežna.

78 (5-2)

Narisi so na razpolago.

Naznanilo.

Za udobnost častitih p. n. odjemalcev sva odprla v ponedeljek, dne 2. oktobra t. l.

na Dunajski cesti št. 6, zraven lekarne g. G. Piccoli-ja,
še jedno trgovino z modnim in manufakturnim blagom.

Pri tej priliki si štejeva v dolžnost, da vsem svojim častitim p. n. odjemalcem izrekava zahvalo za veliko zaupanje, katero so nam izkazali v zvezi vsem možnim nasprotovanjem od gotove strani, ter si bodeva prizadevala, da si isto ohraniva.

Vsled prav ugodnih velikih nakupov moreva v zimskih predmetih postreči, kakor se nikdar doslej, kar je razvidno iz nastopnega izvlečka iz cenika.

Z velespoštovanjem

Conrad Schumi & Co., trgovina z modnim in manufakturnim blagom.

„Pri novi tovarni“

79 (3-1)

Ljubljana, Dunajska cesta št. 6 in Sv. Petra nasip št. 2.

Izvleček iz cenika.

Podšívno blago.

Tiskani barhenti za obleke od 10 kr. naprej.

Ia flanelni barhenti za obleke, na obe strani vzorčani, pristne barve, meter 26 kr.

Ia modni tkani barhenti, pristne barve meter od 25 kr. naprej.

90 om široko novo blago za obleke, od 28 kr. naprej.

130 om široki pristni tirolski ločen v vseh barvah, meter 1 gld.

120 om široko volneno blago, meter od 45 kr. naprej.

120 om široko damsko sukno, meter 1 gld.

Vrhu tega velika izber secesijskega blaga.

Hautes-Noveantes vzorčani žametl za obleke, meter 75 kr.

Velvet za damske obleke, meter od 1 gld. naprej.

Peluche v vseh barvah, meter od 95 kr. naprej.

Žametl v vseh barvah, meter od 95 kr. naprej.

Čista svilna Moiréband v vseh barvah in široko-stih, od 6 kr. naprej.

Foulardin, meter 10 kr.

Sirting, meter 12 kr.

Volneno platno, la blago, 90 cm široko, 15 kr. meter.

Croisé Ia, meter 20 kr.

Zimnasto blago, meter 14 kr.

Organtin, meter 4 kr.

Zvočasto blago, meter 11 kr.

Reithoferjevi podložki za potenje, par 8 kr.

Blago za moške, tudi angleško, po vseh cenah.

Moške srajce, komad od 90 kr. naprej.

Ovratniki, komad 11 kr.

Manšete, par od 16 kr. naprej.

Moške kravate, komad od 5 kr. naprej.

Robci, komad od 2 kr. naprej.

Finl batistasti damski robci, od 10 kr. naprej.

Belina.

Kaliko odejna podšív, meter 13 kr.

Manthnerski Cloth, izborn za damsko perilo, meter 18 kr.

Neapretiran Bombasin, meter 25 kr.

Najfinejši R Chiffon, neapretiran, meter 27 kr.

Secesijska zagrinjala, meter 35 kr.

Čipkasta zagrinjala, la izdelek, meter od 16 kr. naprej.

Štepane odeje, komad 2 gld.

Satin odeje, komad 3 gld. 50 kr.

Svilnato-atlasne odeje, najfinejše v vseh barvah, komad 7 gld.

Ravnotako tudi vsi drugi manufakturni predmeti po čudovito nizkih cenah